

Заклади розміщення та харчування туристів на території Волинського воєводства у міжвоєнний період

У статті висвітлено стан та розвиток закладів розміщення, а також харчування туристів на території Волинського воєводства в міжвоєнний період.

Ключові слова: Волинське воєводство, Польська республіка, туризм, туристична інфраструктура, заклади розміщення, заклади харчування.

Готельна та ресторанна справа Волинського воєводства міжвоєнного періоду ніколи не була предметом окремих спеціальних наукових досліджень. Це пояснюється передусім тим, що в окреслений період ці галузі лише почали зароджуватись і функціонувати у досліджуваному регіоні, а також у зв'язку з недостатньою кількістю джерел та літератури з цієї проблеми. Саме тому дані сфери потрібно розглядати у тісному взаємозв'язку з туристичною справою.

Серед наявних публікацій варто у першу чергу відзначити дослідження польських науковців Я. Пустоли, М. Венгецького, С. Лещинського, А. Ковальчика, М. Мілевської та Т. Вілгата. Однак більшість із них основну увагу приділяють висвітленню стану готельно-ресторанної справи у Польщі в цілому, її розвитку у найбільших польських містах. Основу ж джерельної бази стали архівні документи Державних архівів Волинської та Рівненської областей, путівники містами Волинського воєводства, публікації в тогочасній пресі.

Заклади харчування, а особливо розміщення, на території Волині почали відкриватись та поступово удосконалюватись саме з активним розвитком туризму, адже повноцінне функціонування туристичної сфери неможливе без наявності добре налагодженої готельно-ресторанної системи. Заклади розміщення та харчування є одним із головних і невід'ємних складових туристичної інфраструктури.

Порівнюючи готельну та ресторанну справи, варто відмітити той факт, що перша була розвинена значно краще ніж друга. Це пояснюється тим, що заклади харчування були в основній більшості складовими закладів розміщення. Самі ж ресторани розташовувались лише у великих містах і дозволити собі їх відвідувати

могли переважно заможні особи, тому туристи їх обирали вкрай рідко. Популярними серед них були шинки, закусочні тощо.

Готельна справа у досліджуваному регіоні активно розвивалась також саме завдяки польському уряду. Адже до того часу, коли Волинь увійшла до складу Польської Республіки, на цій території готелі практично не функціонували, за винятком окремих – у Луцьку, Рівному, Дубно та Кременці [1]. У часи перебування досліджуваної території у складі Російської імперії потреби для функціонування такого типу закладів не було. Подорожуючих цих краєм практично не існувало, а якщо і траплялись поодинокі випадки, то це здебільшого були письменники, поети, художники, представники царської влади. Вони зупинялись у приватних будинках, а також родових маєтках, функціонуючих у той час палацах волинської магнатерії тощо.

Варто відмітити той факт, що на відміну від сучасності, готельна справа міжвоєнної Польщі не була окремою галуззю, а лише складовою частиною туристичної сфери [2].

Заклади розміщення Другої Речі Посполитої більшість дослідників поділяють на сім видів: готелі, пансіонати, мебльовані кімнати, бази відпочинку, постоялі двори, шкільні табори, тимчасові (сезонні) бази відпочинку [3].

Однак, розглядаючи туристичну сферу, варто згадати про найбільш популярні серед подорожуючих так звані дачні будинки. У загальну класифікацію закладів розміщення більшість науковців не включали через те, що діяли вони лише у певних регіонах. На відміну від попередніх семи видів закладів розміщення туристів, дачні будинки функціонували тільки у певний період часу, мали приватний характер, винаймались на час від одного до чотирьох місяців, а їх

господарі не сплачували податки [4]. Такі заклади більшим попитом користувались у гірських районах, а тому у Волинському воєводстві їх кількість була незначною. Тут їх роль замінили т. зв. туристичні будинки, характеристика яких буде далі.

Готелі Волинського воєводства, як зазначав М. Орлович, перебували у найкращому стані серед усіх закладів даного типу інших східних воєводств Польської республіки [5]. Хоча у багатьох із них рівень обслуговування та комфорту потребував удосконалення.

Майже вся готельна індустрія Волинського воєводства перебувала у власності євреїв. Це пояснюється тим, що у переважній більшості міст, домінуючою етнічною спільнотою були євреї. Єдиним містом Волинського воєводства, де більшість жителів були українцями – Кременець. Крім того, так історично склалось протягом попередніх століть, що особи єврейської національності були найзаможнішою верствою населення і володіли різного роду торгово-промисловими закладами.

У залежності від умов проживання, кількості номерів та ліжок у них, заклади готельного типу поділялись на чотири категорії. До I категорії відносились готелі, у яких налічувалось понад 100 номерів та пансіонати з кількістю понад 50 кімнат. II категорія – це готелі з кількістю від 20 до 100 та пансіонати з 12–49 номерами. До III категорії належали готелі з 6–20 та пансіонати з 2–12 кімнатами. Остання IV категорія – це лише готелі, які містили від 2 до 6 номерів [6].

У містах Волинського воєводства станом на 1932 р. із 112 діючих закладів готельного типу до II категорії відносилось 3 установи, до III – 44 і до IV – 65 [7]. Готелі та пансіонати I категорії у тогочасний період були лише у двох польських містах – Кракові та Варшаві, в інших воєводствах [8], у тому числі й Волинському, їх не було.

У 1935 р. у Волинському воєводстві кількість закладів розміщення подорожуючих із 112 зросла до 132 [9]. На цей час дещо змінилась і класифікація закладів. Зокрема, готелів функціонувало – 52, пансіонатів і хостелів – 3, постійних дворів – 1, мебльованих кімнат – 17, будинків відпочинку – 16 [10]. Окрім вище перелічених існував ще один специфічний і досить популярний серед незаможних верств

населення вид закладів розміщення – так звані кімнати відпочинку при закладах харчування, шинках. Їх кількість по містах Волині становила – 43.

Що ж стосується кількості місць в усіх вищеперерахованих закладах розміщення подорожуючих, то у 1935 р. їх чисельність складала у готелях – 780, пансіонатах та хостелах – 60, постійних дворах – 20, мебльованих кімнатах – 255, будинках перепочинку – 160, кімнатах відпочинку при закладах харчування – 430. Сумарна кількість місць з усіх перерахованих закладах становила 1710 [11] (таблиця 1).

Таблиця 1

Кількість місць у закладах розміщення туристів Волинського воєводства (1935 р.)

| Назва закладу розміщення | Кількість | Загальна кількість місць |
|--|-----------|--------------------------|
| Готелі | 52 | 780 |
| Пансіонати і хостели | 3 | 60 |
| Постоялі двори | 1 | 20 |
| Мебльовані кімнати | 17 | 255 |
| Будинки відпочинку | 16 | 160 |
| Кімнати відпочинку при закладах харчування | 43 | 430 |
| Разом: | 132 | 1710 |

Варто зауважити, що досить велика кількість подорожуючих зупинялась у незареєстрованих закладах розміщення. Їх точну кількість у воєводстві встановити на сьогодні неможливо. Однак порівнюючи кількість зареєстрованих закладів із їх кількістю у адресній книзі міст, можемо стверджувати, що різниця суттєва. Так у 1930 р. у м. Луцьку зареєстровано було лише 2 готельні установи [12], у адресній книзі подано – 6 [13], М. Орлович у своєму путівнику зазначає, що у 1929 р. їх діяло 7 [14].

Станом на 1935 р. у незареєстрованих закладах розміщення подорожуючих функціонувало 702 місця [15], що фактично складало майже половину від кількості зареєстрованих (від 1710). Але і ця цифра не є остаточною. Ймовірно їх було значно більше.

Варто відмітити той факт, що місцева адміністрація всіляко намагалась скоротити незареє-

естровані заклади розміщення, зобов'язуючи місцевих чиновників ставити на контроль та здійснювати перевірку такого роду закладів.

У міжвоєнний період на території Волинського воєводства функціонували заклади розміщення, відомі ще з другої половини XIX ст. і до тепер, світових готельних ланцюгів – «Брістоль» та «Гранд-готель». Зокрема, готелі першого діяли у Володимирі, Кременці, Рівному та Сарнах [16]. Це були заклади із порівняно великою на той час кількістю кімнат – більше 10, вартість всередньому складала від 3 до 5 злотих з однієї особи за добу. «Гранд-готель» діяв лише у Дубно і налічував 4 номери [17].

Окрім всесвітньовідомих ліній готелів, у містах та містечках Волинського воєводства функціонували загальнопольські заклади розміщення подорожуючих. Зокрема, це такі готелі як «Французький» (Острог, Дубно), «Європейський» (Луцьк, Володимир, Сарни, Корець, Ковель, Мізоч, Моквин), «Вікторія» (Рівне, Сарни, Ковель, Любомль), «Варшавський» (Острог, Корець), «Краківський» (Володимир, Ковель), «Париж» (Ковель, Володимир), «Сан-Ремо» (Ковель, Рівне, Луцьк), «Пасаж» (Ковель, Дубно, Володимир), «Савой» (Ковель, Луцьк), «Варшава» (Мізоч, Березне), «Версаль» (Луцьк, Ковель) [18].

На загальнодержавному рівні закладами розміщення опікувалась організація, створена у 1918 р. – Польське товариство власників готелів. У 1920 р. воно розділилось на 2 співтовариства – власників готелів та пансіонатів Польської республіки та власників готелів та мебльованих кімнат.

У січні 1938 р. директор публічних робіт воєводства Ф. Ксенжпольський видав розпорядження про утворення у кожному старостві Комісії по нагляду над готелями. Функції цієї комісії полягали у перевірці закладів розміщення щодо відповідності їх санітарно-гігієнічним нормам, а також контроль умов проживання та якості обслуговування [19].

Досить специфічною була географія розміщення закладів готельного типу у Волинському воєводстві. Для нього було характерним явищем те, що по містах вони розташовувались нерівномірно. Так, 45 % усіх місць (780) було зареєстровано у чотирьох містах воєводства – Рівному, Луцьку, Кременці та Ковелі. Кількість місць у готелях на 1 тис. населення у цих містах відпо-

відно становила у Рівному – 4,3, Луцьку – 4,1, Кременці – 4,7 та Ковелі – 5 [20].

Найбільша кількість готелів діяла у Ковелі – 9. Однак усі вони відносились до III – IV категорії, кількість номерів у них не перевищували 7 [21] Плата за один номер за добу була від 2,7 до 3,25 злотих (Таблиця 2).

Таблиця 2

Готелі м. Ковеля у міжвоєнний період

| Назва готелів | Кількість номерів | Ціна в злотих за добу |
|----------------|-------------------|-----------------------|
| «Версаль» | 4 | 3,25 |
| «Вікторія» | 5 | 3,25 |
| «Париж» | 6 | 2,75 |
| «Сан-Ремо» | 5 | 2,7 |
| «Пасаж» | 4 | 2,7 |
| «Метрополь» | 6 | 2,7 |
| «Савой» | 4 | 2,7 |
| «Краківський» | 7 | 2,7 |
| «Європейський» | 5 | 2,7 |

У головному місті Волинського воєводства – Луцьку, функціонувало 6 готелів. Це були найбільші заклади такого типу серед усіх міст воєводства. Усі вони були обладнані телефонами, номери у них можна було забронювати заздалегідь. Відповідно плата за номер була теж вищою, і в середньому становила від 2,5 до 7 злотих (Таблиця 3).

Таблиця 3

Готелі м. Луцька у міжвоєнний період

| Назва готелю | Кількість номерів | Ціна в злотих за добу |
|-----------------|-------------------|-----------------------|
| «Версаль» | 13 | 5 |
| «Сан-Ремо» | 10 | 3-5 |
| «Савой» | 18 | 4-6 |
| «Європейський» | 15 | 3-5 |
| «Гранд-Полонія» | 14 | 3,5-7 |
| «Бельгія» | 9 | 2,5-7 |

Дещо подібними за цінами, рівнем обслуговування, кількістю місць були готелі міста Рівного (Таблиця 4). Тут теж, за винятком одного готелю – «Брістоль», у всіх закладах розміщення такого типу були телефони і система бронювання [22].

Таблиця 4

Готелі м. Рівне у міжвоєнний період

| Назва готелю | Кількість номерів | Ціна в злотах за добу |
|---------------|-------------------|-----------------------|
| «Центральний» | 18 | 4-8 |
| «Сан-Ремо» | 10 | 3-4 |
| «Вікторія» | 10 | 4-5 |
| «Брістоль» | 15 | 3-5 |

У Кременці функціонувало лише три готелі – «Брістоль», «Бона» та «Палац». Перші два мали по 8 номерів кожен і плата становила по 3 злотих за добу, а в останньому – 6 номерів по 2 злотих за кожен [23]. Варто зазначити, що для даного міста така кількість готелів була досить малою, адже Кременець був одним із найбільш відвідуваних туристами міст Волинського воєводства. Однак така цифра готелів пояснюється тим, що у місті існували більш популярні види закладів розміщення – туристичні бази, хостели тощо.

Серед інших міст Волинського воєводства, у яких функціонувало найбільше готелів, досить популярними були серед подорожуючих, міста Володимир, Дубно, Острог, Сарни, Березне, Любомль, Корець та Олика. Найбільші серед них готелі «Ермітаж» у м. Дубно, «Європейський», «Брістоль» та «Пасаж» у Володимирі, «Брістоль» та «У Вальдмана» – Сарнах та ін.

До поширених закладів розміщення відпочиваючих у Польській республіці міжвоєнного періоду варто віднести туристичні будинки, власниками яких були різного роду туристичні товариства та організації. Порівняно з іншими воєводствами Другої Речі Посполитої у Волинському воєводстві їх було досить мало – лише по одному у містах Костопіль та Дубно. Належали такі туристичні будинки Польському краєзнавчому товариству. Головним чином вони слугували закладом відпочинку для туристів та приїжджих гостей із Польщі та для членів самого товариства.

Популярним закладом розміщення подорожуючих були молодіжні бази відпочинку та шкільні табори. У них, в основному, зупинялись групи школярів та молоді під час екскурсій по воєводству. Такі заклади існували по усіх містах воєводства. Опікувалась цими закладами Фондація шкільних будинків відпочинку, що функціонувала при Міністерстві освіти і релігійних культур. Дана установа була створена з метою організації туризму та відпочинку для школярів та молоді [24].

Саме такого типу заклади розміщення екскурсантів в основному розташовувались при навчальних закладах. Не були вони також обладнані особливими зручностями, адже були розраховані на те, що подорожуючі там перебуватимуть не більше двох-трьох днів, інколи тижня. Про молодіжні бази відпочинку та шкільні табори, їх адресу, кількість місць у них друкували щороку у квітні в «Інформаторі: шкільні екскурсійні табори», що видавався Міністерством освіти і релігійних культур.

Із кожним роком кількість молодіжних баз та шкільних таборів активно зростала. Станом на 1935 р. у Березному могло розміститись 5 подорожуючих, Александрії – 5, Костополі – 30, Колках – 5, Костюхівці – 20, Кременці – 62, Острозі – 20, Почаєві – 20, Рівному – 20, Вишнівцях – 20, Луцьку – 20, Степані – 5, Шацьку – 5, Ковелі – 12, Володимирі – 8, Сарнах – 5 [177, 98].

У Волинському воєводстві, на відміну від інших, окреме місце серед закладів розміщення туристів відводилось туристичним будинкам, що розміщувались на берегах річок. Волинське воєводство було єдиним, де такого роду заклади мали законний характер, оскільки усі вони були зареєстровані і особисто ними опікувалась Воєводська туристична комісія у співпраці з Польським краєзнавчим товариством і Міністерством освіти і релігійних культур.

Туристичні будинки, що розміщувались на берегах річок, мали сезонний характер і діяли лише у літній період. Їх кількість була досить великою, адже територія Волині мала розгалужену річкову систему. Розміщувались дані заклади на берегах річок Іква, Случ, Горинь, Стир та Турія. Такі туристичні будинки були невеликими і в основній більшості могли одночасно прийняти не більше 5-6 відпочиваючих. Лише у Яновій Долині та Ковелі функціонували такого роду заклади, в яких було по 20 місць (Таблиця 5).

Таблиця 5
Туристичні будинки на берегах річок
у населених пунктах
Волинського воєводства

| Річка | Населений пункт | К-сть місць |
|--------|------------------|-------------|
| Турія | Ковель | 20 |
| | Мельце | 5 |
| | Несухоєже | 5 |
| Горинь | Оржів | 4 |
| | Александрія | 5 |
| | Дубровиця | 5 |
| | Великі Цепцевичі | 5 |
| Стир | Берестечко | 5 |
| | Торговиця | 5 |
| | Луцьк | 4 |
| | Рожище | 5 |
| | Колки | 4 |
| | Чарторийськ | 4 |
| | Стара Рафалівка | 5 |
| | Янова Долина | 20 |
| | Степань | 5 |
| Случ | Моквин | 4 |
| | Бельщаки | 5 |
| | Тинне | 5 |
| | Бережки | 5 |
| Іква | Верба | 5 |
| | Дубно | 4 |
| | Млинів | 5 |
| | Кременець | 6 |

Щодо кількості осіб, які скористались такого роду закладами відпочинку, то варто відмітити, що найбільше їх було у Дубно та Яновій Долині. Так, у 1936 р. у Дубно їх кількість становила 143, Яновій Долині – 157, а у 1937 р. відповідно – 200 та 456 [25].

Всього ж у туристичні будинки, що розміщувались на берегах річок, у 1936 р. зупинялись 807 осіб, у 1937 р. – 1 003.

При кожному такому туристичному будинку обов'язково встановлювались різного роду знаки орієнтації на місцевості, а також всередині кожного будинку знаходились карти водних маршрутів із врахуванням місцевих особливостей, позначенням притаманних для певної ділянки перешкод тощо.

Щодо оплати, то варто відмітити, що вона була значно меншою ніж у готелях чи пансіонатах і у більшості не перевищувала одного злотого за добу з особи.

Облаштування таких закладів розміщення було примітивним. Вони не мали особливого умеблювання, у кімнаті здебільшого знаходились лише найнеобхідніші меблі – ліжка, шафа, стілець та тумбочка. Не було також електрифікації. Однак туристичні будинки на берегах річок користувались великою популярністю, адже були дешевими і знаходились безпосередньо у місці самого відпочинку, що було досить зручно [26].

Окреме місце серед закладів розміщення подорожуючих займали санаторії, курорти та сезонні заклади відпочинку. Зокрема у Волинському воєводстві з 132 закладів готельного типу 20 кваліфікувались як сезонні, тобто діяли лише в певний період року.

Якщо аналізувати такий вид розміщення як санаторії та курорти, то слід зазначити, що у Польській республіці теж існувала їх класифікація. Зокрема, санаторії та курорти, в залежності від кількості відпочиваючих, поділялись на три категорії. I – це санаторії та курорти у яких могло одночасно відпочивати від 5 до 20 тис. осіб, II – від 1 до 5 тис. відпочиваючих, III – менше ніж 1 тис. осіб [27]. Окрім цього ці заклади відпочинку поділялись на великі, середні та малі.

У Волинському воєводстві протягом міжвоєнного періоду функціонував лише один санаторій – Гута Степанська. Згідно існуючої класифікації – це був санаторій III категорії із розряду малих закладів такого типу.

Подібними до санаторію були заклади оздоровлення – здравниці. Однак згідно класифікації їх терміном «санаторій» називати не можемо. Зокрема, здравниці функціонували у Журавичах (поблизу Ківерець), Маневичах та поблизу Острога.

Щодо закладів харчування, то як уже було зазначено, дана галузь була розвинена значно слабше. Найбільш популярними серед подорожуючих були порівняно недорогі закусочні та

шинки, які існували у кожному населеному пункті воєводства. Комплексні обіди у них коштували в межах одного злотаго.

Щодо власників даних закладів, то як і готельною індустрією, більшістю із них володіли єврейські родини. Багато шинків та закусочних на території Волинського воєводства було відкрито ще до встановлення на цих землях польської адміністрації. Окрім євреїв, власниками закладів харчування були польські громадські товариства та організації. Особливо ця тенденція спостерігається у 1930-х рр. Найбільша кількість таких закладів функціонувала у Кременці, Дубно, Острозі, Луцьку. Окремими закладами розміщення володіли чехи, але їх чисельність була незначною.

У Польській республіці серед закладів харчування досить поширеними були кав'ярні та цукерні, яких можна було випити кави та з'їсти солодощів. Однак у Волинському воєводстві вони функціонували лише у таких містах як Кременець, Рівне та Луцьк.

Подорожуючим пропонувався широкий вибір страв. У більшості це були традиційні українські страви – борщ, юшка, вареники, картопля, салати, риба, сир та ін. Окрім того, у ресторанах пропонувалось замовляти страви французької, англійської кухні. У барах та шинках можна було також замовити спиртні напої, однак коштували вони набагато більше ніж власне сама їжа [28].

На початку 1930-х рр. було створено Спілку власників гастрономічних закладів, ресторанів, їдалень, барів Волинського воєводства. До складу цієї організації увійшли власники усіх зареєстрованих закладів харчування міст воєводства. Завданнями Спілки були захист прав власників, розробка загального меню, а також унормування цін на страви у такого роду закла-

дах. Зокрема, кожного року розроблявся цінник на найбільш популярні страви, і власники закладів харчування повинні були дотримуватись запропонованих цін і не мали права їх занижувати або завищувати.

Слід зазначити, що розвиток готельної та ресторанної справи у 30-х рр. ХХ ст. був набагато кращим, порівняно з попереднім десятиліттям. Це у першу чергу пояснюється тим, що починаючи із кінця 1920 – початку 1930 рр. у розвиток туристичної справи починає активно втручатись державна влада.

Головною запорукою успіху розвитку туризму вважається добре розвинена туристична інфраструктура. Саме тому на розвиток закладів розміщення та харчування подорожуючих починають виділяти значні кошти. Окрім цього, готельно-ресторанна індустрія у 30-х рр. ХХ ст. була уже повністю відбудована після Першої світової війни.

Таким чином, проаналізувавши розвиток закладів розміщення та харчування туристів, можемо зробити висновок, що ці галузі є основними складовими туристичної інфраструктури, без яких повноцінний розвиток туристичної справи неможливий. Вагомий внесок у розвиток готельної справи на досліджуваній території зробила польська адміністрація, виділяючи на її розбудову численні кошти та субсидії. Найбільш поширеними закладами розміщення подорожуючих у Волинському воєводстві були готелі, пансіонати, мебльовані кімнати, молодіжні бази та шкільні табори, а також туристичні будинки на берегах річок, які діяли лише у літку; заклади харчування – шинки, бари та закусочні. Власниками більшості усіх вищеперерахованих закладів були особи єврейської національності, а також поляки та чехи.

Джерела та література

1. *Orłowicz, M.* Ilustrowany przewodnik po Wołyniu [Текст] / M. Orłowicz. – Luck: Nakł. Wołyńskiego towarzystwa krajoznawczego i Opieki nad zabytkami przeszłości, 1929. – S. 95.

2. *Błaszczuk, W.* Organizacje samorządu hotelarskiego w Polsce. Historia i współczesność [Текст] / W. Błaszczuk. // *Hotelarstwo w Polsce. Stan i kierunki rozwoju w przededniu wejścia do Unii Europejskiej.* – Warszawa: Wyższa Szkoła Ekonomiczna, 2004. – S. 43.

3. *Kowalczyk, A.* Ceografia hotelarstwa [Текст] / A. Kowalczyk. – Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2001. – S. 67.

4. *Milewska, M.* Hotelarstwo. Podstawowe wiadomości [Текст] / M. Milewska, B. Włodarczyk. – Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2009. – S. 643

5. *Orłowicz, M.* – S. 95.

6. *Pustola, J.* Kierunki rozwoju hotelarstwa w Polsce międzywojennej: statystyka, rozmieszczenie przestrzenne, dynamika, standard [Текст] / J. Pustola. – Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, 1986. – S. 39.

7. Там само. – С. 41.

8. *Leszczycki, S.* *Uzdrowiska Polski: ich rozmieszczenie oraz rozwój w latach 1921 – 1938* [Текст] / S. Leszczycki. – Kraków: [b.n.w.], 1939. – S. 6-7.
9. *Pustoła, J.* – S. 42.
10. *Skorowidz Hotelowy Rzeczypospolitej Polskiej. Spis hoteli, pansjonatów, zajazdów, sanatoriów, lecznic itd.* – Kraków: [b.n.w.], 1930. – S. 40.
11. *Pustoła, J.* – S. 39.
12. Державний архів Волинської області (далі – ДАВО), ф. 158 Луцький магістрат Волинського воєводства, оп. 1, спр. 99. Статут літніх колоній і переписка із Союзом польських колоній та іншими підприємствами про оздоровлення дітей, арк. 5.
13. *Księga adresowa Polski [wraz z W. M. Gdańskiem dla handlu, przemysłu i turystyki].* – Warszawa: Wydawnictwo Towarzystwa reklamy międzynarodowe, 1930. – S. 2196.
14. *Orłowicz, M.* – S. 99.
15. *Skorowidz Hotelowy Rzeczypospolitej Polskiej...* – S. 57.
16. Державний архів Рівненської області (далі – ДАРО), ф. 30 Рівненське повітове староство, оп. 12, спр. 4309. Список готелів, ресторанів Рівненського повіту, арк.2; ДАРО, ф. 30, оп. 12, спр. 4996. Список готелів, пансіонатів і заїзжих дворів, арк. 4; *Krzemieńc* [Текст] – Wilno: Grafika, [b.r.w.]. – S. 18; *Orłowicz, M.* – S. 185.
17. *Wilgat, T.* *Rozmieszczenie przemysłu pensjonatowo-hotelowego w Polsce* [Текст] / T. Wilgat. Kraków: [b.n.w.], 1939. – S. 18.
18. *Hoffman, J.* *Przewodnik po Wołyniu* [Текст] / J. Hoffman. – Warszawa: Związek polskih towarzystw turystycznych, 1938. – 67 s.; *Ilustrowany przewodnik po Równem* [Текст] [pod. red. I.Górnickiego]. – Równe: Druk samorządowa, 1937. – 36 s.; *Mały ilustrowany przewodnik po Krzemieniu i okolicy: Praca zbiorowa* [Текст] – Krzemieniec: Nakl. Miesięcznika «Życie Krzemienieckie», 1932. – 103 s.; *Orłowicz, M.* – 380 s.; *Ostróg. Ilustrowany przewodnik krajoznawczy* [Текст] – Ostróg: Nakl. Dyrektora Gimnazjum Państwowego im. M. Konopnickej w Ostrogu, 1934. – 49 s.; *Przewodnik po Polsce w 4 tomach: Polska Południowo-Wschodnia* [Текст] [pod. red. S.Lenartowicz]. – Warszawa: [b.n.w.], 1937. – T.2. – 540 s.; *Janisławski, R.* *Kilka słów o Równem. Zwiedzanie miasta roku 1939* / R. Janisławski. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://istvolyn.info/index.php?option=com_content&task=view&id=550&Itemid=25.
19. ДАРО, ф. 30, оп. 12, спр. 9832. Про стан готелів і ресторанів на території Рівненського повіту, акр. 8.
20. *Pustoła, J.* – S. 95-98.
21. Там само. – С. 100-101.
22. ДАРО, ф. 30, оп. 12, спр. 9832, арк. 5.
23. *Maczak, F.* *Krzemieńc* [Текст] / F. Maczak. // *Kalendarz Ziem Wschodnich na rok 1936.* – Warszawa: Wydawnictwo zarządu głównego T. R. Ziem W., 1935. – S.299.
24. *Pustoła, J.* – S. 132.
25. ДАВО, ф. 46 Волинське воєводське управління, м. Луцьк Волинського воєводства, оп. 4, спр. 2405. Протоколи засідання туристичної комісії та переписка з повітовими відділами і іншими установами по обліку місцевості, придатної для туристів, арк. 2 зв.
26. *Wegrzecki, M.* *Zagadnienia hotelarstwa i kwaterniku turystycznego na Ziemiach Wschodnich* [Текст] / M. Wegrzecki. // *Rocznik Ziem Wschodnich. Kalendarz na rok 1937.* – Warszawa: Wydawnictwo zarządu głównego Towarzystwa Rozwoju Ziem Wschodnich, 1936. – S.221.
27. *Leszczycki, S.* *Uzdrowiska Polski: ich rozmieszczenie oraz rozwój w latach 1921 – 1938* [Текст] / S. Leszczycki. – Kraków: [b.n.w.], 1939. – S. 5.
28. ДАРО, ф. 30, оп. 12, спр. 7161. Прейскуранти і калькуляція цін рівненських ресторанів, 23 арк.

Татьяна Ковальчук

Заведения размещения и питания туристов на территории Волинского воеводства в межвоенный период

В статье отражено состояние и развитие средств размещения, а также питания туристов на территории Волинского воеводства и межвоенный период.

Ключевые слова: *Волинское воеводство, Польская республика, туризм, туристическая инфраструктура, заведения размещения, заведения питания.*

Tetiana Kovalchuk

Public places of location and feeding of the tourists of Wołyń Voivodeship in the Iterbellum

The article appries the development and accommodation of public places of location and feeding of the tourists on the Wołyń Voivodeship in the Iterbellum.

Key words: *Wołyń Voivodeship, Polish Republic, tourism, tourist infrastructure, Public places of location and feeding.*